

11.4.2017

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö VM/504/03.01.00/2017

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Iisalmen kaupungilta lausuntoa maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (15/2017 vp) täydentämiseksi. Lausuntonaan Iisalmen kaupunki esittää seuraavaa:

Yleiskatteisuus ja rahoitusperiaatteen toteutuminen

Lakiehdotuksen mukaan maakuntien rahoitus perustuisi yleiskatteiseen laskennalliseen valtionrahoitukseen, jossa otetaan huomioon olosuhde- ja palvelutarvetekijät. Yleiskatteisuudesta johtuen maakunnilla on mahdollisuus päättää saamansa rahoituksen käytöstä. Yleiskatteisuudesta tulee pitää kiinni, eikä maakuntien rahoitusta pidä ”korvamerkitä” tiettyihin menoihin. Maakuntien rahoituksen riittävyys (rahoitusperiaate) tulee kuitenkin turvata siten, että maakuntien on mahdollista selviytyä niille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamisesta.

Luopuminen valtionavustusten takaisinperinnästä

Kuntien omistamiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitiloihin on myönnetty valtionavustuksia erilaisten säännösten perusteella. Rahoitusta säätelevään lainsäädäntöön ja rahoituspäätöksiin sisältyy pääsääntöisesti aina ehto rahoituksen takaisinperinnästä, jos toimitilan käyttötarkoitus tai omistus muuttuu. Lakiesitysluonnokseen sisältyy ehdotus voimaannanolain täydentämisestä toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia koskevalla pykälällä, jolla varmistettaisiin se, että kunnilta ja kuntayhtymiltä ei ryhdytä perimään takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen toimitiloihin myönnettyjä valtionavustuksia, jos muutos toimitilojen omistuksessa tai käyttötarkoituksessa johtuu uudistuksen toimeenpanosta. Tätä ehdotusta pidetään kuntien kannalta hyvänä.

Maakuntien ja kuntien väliset omaisuusjärjestelyt

Voimaannanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirretään vastikkeetta maakunnille. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitilat jäävät kuntien omistukseen. Maakunnat vuokraavat kuntien omistukseen jäävät toimitilat ja kiinteistöt kolmeksi vuodeksi (2019-2021). Maakunnalla on oikeus pidentää vuokrasopimusta yhdellä vuodella. Iisalmen kaupunki katsoo, että kuntien tulee saada luovutettavasta omaisuudesta käypä korvaus. Samoin vuokra-aikaa tulisi pidentää suunnitellusta kolmesta vuodesta viiteen vuoteen.

11.4.2017

Omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti, eikä omaisuusjärjestelyillä saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti.

Uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen

Hallituksen esitykseen sisältyvät laskelmat kuntien kustannusten ja tulojen muutoksesta on esitetty selkeästi uudistuksen verkkosivuilla. Uudistuksen vaikutuksesta kuntien talous tulee kärsimään heikentyneestä toiminnan ja investointien rahavirrasta ja kasvavasta velkaantuneisuudesta, mikä heikentää merkittävästi kuntien investointimahdollisuuksia. Kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten arvioimiseksi tulisi tehdä kuntakohtainen vaikutusarviointi siitä, miten omaisuusjärjestelyt, henkilöstön siirrot ja muut uudistuksen järjestelyt vaikuttavat kuntien talouteen ja toimintaan. Valtionosuusjärjestelmän alkuperäinen tarkoitus hämärtyy uudistuksessa ja tässä vaiheessa kuntien valtionosuusjärjestelmä sopeutuu maakuntauudistukseen. Työ valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi tulisikin aloittaa mahdollisimman pian.

Kunnille selvitystyöstä aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Maakunnan liiton asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen, jolla on laaja valmisteluvastuu maakunnalle siirtyvien tehtävien, omaisuuden ja henkilöstön, tietojärjestelmien ja talouden valmistelussa. Kunnat ovat olleet ja ovat edelleen mukana merkittävällä panoksella tulevan maakunnan toiminnan ja talouden valmistelussa. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset tulee korvata.

Kunnan ja maakunnan yhteistyö

Kunnan ja maakunnan roolia tulisi lain jatkovalmistelussa selkeyttää ja lainsäädännöllä turvata kuntien ja maakunnan yhteistyö ja mahdollisuus sopia tehtävien hoitamisesta samaan tapaan kuin yhteistyö kuntalain mukaan on mahdollista.

Iisalmessa 13.4.2017,

Esa Laukkanen
vs. kaupunginjohtaja

